

KİT KOMİSYONU İLE İLGİLİ YASA METİNLERİ

AÇIKLAMA :

Kamu İktisadî Teşebbüsleri Komisyonunun kuruluşu, çalışma esas ve usulleri 3346 sayılı yasa ile belirlenmiş; bu yasada belirtilmeyen hususlar hakkında TBMM İçtüzüğü hükümlerinin uygulanacağı esası benimsenmiştir.

KİT Komisyonunca denetlenen KİT'lerden büyük bir kısmının kuruluşu ve çalışma esas ve usulleri 233 sayılı KHK ile belirlenmiştir.

KİT Komisyonunca denetlenen KİT'lerin yıllık periyodik denetimlerini yapan Başbakanlık Yüksek Denetleme Kurulunun çalışma esas ve usulleri de 72 sayılı KHK ile düzenlenmiştir.

KİT Komisyonunun denetim çalışmaları, bu yasa ve KHK'ların öncülüğünde oluşturulan usullere bağlı gerçekleştirilmektedir. Bu kitapçıkta söz konusu üç belgeye yer verilmiştir.

Kamu İktisadî Teşebbüsleri ile Fonların
Türkiye Büyük Millet Meclisince Denetlenmesinin
Düzenlenmesi Hakkında Kanun

(Resmî Gazete ile yayımı : 9.4.1987 Sayı : 19426)

Kanun No. : 3346

Kabul Tarihi : 2.4.1987

BİRİNCİ BÖLÜM

Genel Hükümler

Amaç

MADDE 1. – Bu Kanunun amacı, Kamu İktisadî Teşebbüslerinin Türkiye Büyük Millet Meclisince kuruluş amaçlarına göre denetlenmesine dair usul ve esasları düzenlemektir.

Kapsam

MADDE 2. – Ödenmiş sermayesinin yarısından fazlası kamu tüzelkişilerince sağlanmış olan kurumlar ile bu kurumların ödenmiş sermayesinin yarısından fazlasını sağlamış oldukları diğer kurumlar ve yukarıda sayılanlardan olmamakla beraber kendilerine bazı kamu yetki ve görevleri verilmiş olup galip vasıfları bu kamu hizmetlerini yürütmek olan ve kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarından olmayan özel kanunlara tâbi kurumlar ve İller Bankası, bu Kanunla konulan denetime tâbidirler.

Mahallî idarelerin ve kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının, ödenmiş sermayesinin yarısından fazlasını sağladıkları kurumlar ile bu kurumların ödenmiş sermayesinin yarısından fazlasını sağladıkları kurumlar bu Kanunla konulan denetime tâbi değildirler.

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kamu İktisadî Teşebbüsü sayılmaz. Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası bu Kanunla konulan denetime tâbi değildir. Sözü geçen bankanın Türkiye Büyük Millet Meclisince denetlenmesi Anayasanın 162 nci maddesinde söz konusu millî bütçenin incelenmesi yoluyla yapılır.

İKİNCİ BÖLÜM

Kamu İktisadî Teşebbüsleri Komisyonu

Komisyonun Kuruluşu

MADDE 3. – Kamu İktisadî Teşebbüslerinin Türkiye Büyük Millet Meclisince denetlenmesini sağlamak üzere, Türkiye Büyük Millet Meclisince seçilecek 35 milletvekilinden oluşan Türkiye Büyük Millet Meclisi Kamu İktisadî Teşebbüsleri Komisyonu kurulmuştur. Bu Komisyon üyelikleri için, bir yasama döneminde iki seçim yapılır. İlk seçilenlerin görev süresi iki, ikinci devre için seçilenlerin görev süresi üç yıldır.

Türkiye Büyük Millet Meclisinde mevcut siyasî parti grupları ve siyasî parti grubu mensubu olmayanlar, Meclisteki sayılarının -boş üyelikler hariç- üye tamsayısına nispet edilmesiyle bulunacak yüzde oranına uygun olarak Komisyonunda temsil edilirler. Siyasî parti grubu mensubu olmayanların temsili siyasî parti gruplarının temsiline engelleyecekse, siyasî parti grupları herhalde kendilerine düşen sayıları aşmamak şartıyla tercih olunur.

Komisyonu Başkan, Başkanvekili, Sözcü ve Kâtip Seçimi

MADDE 4. – Türkiye Büyük Millet Meclisi Kamu İktisadî Teşebbüsleri Komisyonu, dönem başında iki yasama yılı için bir başkan, bir başkanvekili, bir sözcü ve bir de kâtip seçer. İkinci devre için seçilenlerin görev süresi üç yıldır.

Altkomisyonların ve Raportörlerin Seçimi

MADDE 5. – Kamu İktisadî Teşebbüsleri Komisyonu Başkanı, Komisyonun tasvibini almak suretiyle Kamu İktisadî Teşebbüslerinin durumunu incelemek üzere raportörler seçebilir ve altkomisyonlar kurabilir. Altkomisyonlar da, ilk devre için iki, ikinci devre için üç yıl görev yaparlar.

Başkan, başkanvekili, sözcü ve kâtip altkomisyonlarda lüzumu halinde görev alabilirler.

Komisyonun Toplantı ve Karar Yeter Sayısı

MADDE 6. – Türkiye Büyük Millet Meclisi Kamu İktisadî Teşebbüsleri Komisyonu, üye tamsayısının en az üçte biri ile toplanır ve toplantıya katılanların salt çoğunluğu ile karar verir; ancak karar yeter sayısı hiçbir şekilde üye tamsayısının dörtte birinin bir fazlasından az olamaz.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Kamu İktisadî Teşebbüslerinin Denetlenmesi

Komisyonun İnceleme Usulleri

MADDE 7. – Kamu İktisadî Teşebbüsleri Komisyonu, Başbakanlık Yüksek Denetleme Kurulunun raporlarıyla Başbakanlığın sevkedeceği diğer raporları ve varsa kendisince tespit edilen konuları inceler. Her teşebbüsün bilançosu ile netice hesaplarını kapsaması gereken bu raporlar; ilgili bakanlıkların görüşleri ve denetlenen kuruluşların cevapları ile birlikte, en geç ertesinin yılın Aralık ayı sonuna kadar Başbakanlıkça, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulur.

Başkanlığa sunulan raporlar, üç gün içinde Komisyona havale edilir. Komisyon, incelemelerini, raporun kendisine havale edilmesinden itibaren doksan gün içinde tamamlar.

Komisyon ve altkomisyonlar, denetleyecekleri kuruluşların durumunu, ulusal ekonomiye faydalı olabilmeleri için özerk bir tarzda, ekonominin kuralları ve ekonomik gerekler dahilinde, verimlilik ve kârlılık ilkeleri doğrultusunda yönetilerek, kuruluş amaçlarına ulaşmalarını teminen; faaliyetlerinin mevzuata, uzun vadeli kalkınma planına ve planın uygulama programlarına uygunluğu yönlerinden inceler.

Türkiye Büyük Millet Meclisinin denetimine tâbi kamu iktisadî teşebbüsleri ile bu kamu iktisadî teşebbüslerinin iştirakiyle kurulan diğer kamu kuruluşlarının denetimi, üst teşebbüsün denetimi ile bir arada yapılır. Değişik kamu kuruluşlarının iştirakiyle kurulmuş olan böyle bir teşebbüsün hangi üst teşebbüsle bir arada denetime tâbi tutulacağı hususunda esas, ödenmiş iştirak miktarı üstünlüğüdür. Bu miktarlar eşitse, bu husus, Komisyonca karara bağlanır.

İnceleme ve değerlendirme, esas olarak dosya üzerinde yapılır. Komisyonun çalışmaları sırasında denetlenen kuruluşların yöneticileri ve ilgili buldukları bakanlık temsilcileri ile Devlet Planlama Teşkilatı, Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı, Başbakanlık Yüksek Denetleme Kurulu yetkilileri bulunur ve gerekirse dinlenir.

Komisyon Başkanı, gerekli gördüğünde altkomisyonlar eliyle, kuruluşlarda yerinde inceleme yaptırır.

Merkezleri Başkentten başka bir yerde bulunan kamu iktisadî teşebbüslerinin denetimi için raportörler veya altkomisyonların en fazla onbeş gün süreyle Ankara dışına gitmelerine Kamu İktisadî Teşebbüsleri

Komisyondunca karar verilebilir. Bu karar, gerekli yolluğun tahakkuku için Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına bir yazı ile bildirilir.

Altkomisyonlar ve raportörler, inceleme sonuçlarını Komisyon Başkanına sunarlar. Komisyon, altkomisyonların ve raportörlerin raporlarını, Başbakanlık Yüksek Denetleme Kurulu raporları ve ilgili kuruluş ve bakanlıkların görüşleriyle birlikte ele alarak, kuruluşların durumlarını yeniden inceler ve bunların bilanço ve netice hesaplarını tasvip ederek yönetim kurullarının ibra edilmesine veya bilanço ve netice hesaplarını tasvip etmeyerek yönetim kurullarının ibra edilmemesine gerekçeli olarak karar verir.

Komisyondun, bütün kamu iktisadî teşebbüslerini kapsaması gereken, tasvibe ve genel görüşmeye sunulan raporları basılıp Türkiye Büyük Millet Meclisi üyelerine dağıtılır, dağıtım tarihindeki Türkiye Büyük Millet Meclisi tutanağına eklenir ve Hükümete iletilir.

Komisyon Raporunun Kesinleşmesi

MADDE 8. – Dağıtılan rapora; siyasî parti grupları, 20 milletvekili veya Hükümet dağıtım tarihinden itibaren 15 gün içinde itiraz edebilir. Bu süre içinde itirazda bulunulmazsa, Komisyon raporu kesinleşir.

İtiraz, incelenen kuruluşlardan hangilerinin bilanço ve netice hesaplarına yapılacaksa; gerekçe gösterilerek ve yazılı olarak Komisyon Başkanlığına bildirilir.

İtiraz olunan raporlar, Komisyondunca itiraz süresinin bitiminden itibaren en çok 30 gün içinde itiraz olunan hususlara dair Komisyondun görüşü ile birlikte Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulur.

Bu raporlar, Genel Kurulda öncelikle görüşülür.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulu raporu hemen gündemine alır ve 20 gün içerisinde bu rapor üzerinde genel görüşme açar, genel görüşme en çok 15 gün sürer. Bu genel görüşme sonunda Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulu, bilançolarla netice hesaplarını tasvip etmek suretiyle kamu iktisadî teşebbüslerinin yönetim kurullarının ibra edilmesini karara bağlar veyahut bilançolarla netice hesaplarını tasvip etmemek suretiyle kamu iktisadî teşebbüslerinin yönetim kurullarının ibra edilmesini reddeder.

Genel Görüşmeye Tâbi Olan Kuruluşlar

MADDE 9. – 2 nci maddenin birinci fıkrası hükmüne tâbi olup da, genel kurulları Türk Ticaret Kanununa veya özel kanunlarına tâbi şirket ve kurumlar hakkında da, 7 ve 8 inci madde hükümleri uygulanır. Ancak, bunların bilanço ve netice hesaplarıyla ilgili olarak Komisyonda, yine bilanço ve netice hesapları ile bunlar hakkında Komisyondunca hazırlanan raporlarla ilgili olarak Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunda herhangi bir oylama yapılamaz ve bunların yönetim kurullarının ibra edilmesi veya edilmemesi hususunda karar verilemez; bu raporlar, sadece genel görüşme konusu olur.

Kararların Yayımlanması

MADDE 10. – Komisyondunca karara bağlanıp süresi içinde kesinleşen veya itiraz üzerine Genel Kurulca tasvip edilen veya edilmeyen bilançolarla netice hesapları veya malî durumları gösteren tablolar ibra edilme veya edilmeme kararı ile birlikte Resmî Gazetede yayımlanır.

İbra Etmeme Kararlarının İlgili Mercilere Bildirilmesi

MADDE 11. – İbra edilmeyen kuruluşların sorumluları hakkında genel hükümlere göre adlî kovuşturma veya işlem yapılabilmesi için karar, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına, Başbakanlığa ve ilgili adlî mercie bildirilir.

Fonların Denetlenmesi

Denetim Usulü

MADDE 12. – (Anayasa Mahkemesinin 28.1.1988 tarih, Esas 1987/12, Karar 1988/3 sayılı Kararı ile iptal edilmiştir. Resmî Gazete 7.10.1988/19952)

BEŞİNCİ BÖLÜM

Son Hükümler

Uygulanacak İçtüzük

MADDE 13. – Türkiye Büyük Millet Meclisi Kamu İktisadî Teşebbüsleri Komisyonunun ve altkomisyonlarının çalışmalarında, bu Kanunda sarahat olmayan hallerde, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü hükümleri uygulanır.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü gereğince komisyonlar üzerinde haiz olduğu denetleme yetkisine bu Komisyon için de haizdir.

Yürürlükten Kaldırılan Kanunlar

MADDE 14. – 12.5.1964 tarihli ve 468 numaralı Kamu İktisadî Teşebbüslerinin Türkiye Büyük Millet Meclisince Denetlenmesinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun ile ek ve değişiklikleri yürürlükten kaldırılmıştır.

GEÇİCİ MADDE. – Denetimleri bu Kanunun 2 nci maddesinin son fıkrası hükümlerine tâbi kuruluşların henüz sonuçlanmamış, önceki yıllara ilişkin faaliyetlerinin denetimleri de bu Kanun hükümleri dairesinde yapılır.

Yürürlük

MADDE 15. – Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 16. – Bu Kanunun; Yasama Organıyla ilgili hükümlerini Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı, diğer hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.